

[P. Munch.]

i det, der den Gang vedtoges. Det er Smaating. Det vilde ikke have ændret Karakteren af det hele det allermindste, om de faa Hundredetusinde Kroner, man her nogle Gange er blevet enig om at spare, ogsaa var blevet givet ud. Sandheden er, at hele Ordningen af 1922 vilde koste meget mere, end man den Gang angav, og nu kommer det frem, nu siger man det aabenlyst. Den ærede Ordfører for Venstre sagde, at den maatte i det mindste koste 4 Mill. Kr. mere om Aaret — det har mellemliggende Erfaringer nu belært den ærede Ordfører om; alle vi andre vidste det i 1922 og sagde det og underbyggede det med saa stærke Grunde, at det er forbavsende, at man ikke allerede den Gang vilde indrømme det.

Den højtærede Forsvarsminister sagde særlig henvendt til mig, at jeg jo hyppigt talte om Samarbejde, og nu vilde han paa kalde min Tilbøjelighed til saadant Samarbejde, og han haabede, at det Forslag, han her havde stillet, skulde blive en Generalnævner, hvorom alle kunde samles. Ja, jeg tror nu ikke, det gaar saa let. Jeg har ved mange Lejligheder talt om Samarbejde, jeg har talt om det i Krigens Tid, hvor det lykkedes, og jeg har i den nuværende Situation overfor den økonomiske Krise talt om et Samarbejde, som jeg kunde tænke mig omfattende alle politiske Partier, men under den givne Forudsætning selvfølgelig, at man enedes om de praktiske Foranstaltninger, som ikke stred mod Grundanskuelser hos noget af Partierne. Jeg tror, der paa det Omraade vilde være ikke saa helt lidt at opnaa. Derimod maa jeg indrømme, at jeg ikke tror, det gaar, hvis man siger: Vi vil aldeles ikke samarbejde paa noget som helst andet Omraade; vi vil ikke samarbejde med andre end de Konservervative, naar det gælder Socialpolitik; vi vil ikke samarbejde med andre end de Konservervative, naar det gælder Skattepolitik; vi vil ikke samarbejde med nogen — kan jeg fristes til at sige —, naar det gælder Erhvervs politik, vi vil sætte vort Nej mod alle Bestræbelser for positivt virkende Foranstaltninger, af hvad Art disse saa maatte være. Saa kommer man alligevel nu og siger: Men kan dog ikke alle 4 Partier forliges alene om et af de politisk mest omstridte Spørgsmaal, nemlig Militærspørgsmaalet? Jeg er bange for, at et saadant Samarbejde ikke lader sig tilvejebringe; jeg er bange for, at hvis vi skal til et Samarbejde paa andre Omraader, der omfatter alle Partier, da maa vi lade dette Spørgsmaal staa hen, saa længe Samarbejdet paa de andre Om-

raader foregaar. Jeg kan ikke vel tænke mig, der skulde findes nogen Generalnævner, der kunde forene det konservative Partis Forestilling om, at vort Militærvæsen skal gøres meget stærkere, end det er, og have de Penge, der behøves til virkelig at give det Liv og Mulighed for at udvikle sig, og saa de Anskuelser, som hævdes fra Repræsentanter for i det mindste Halvdelen af det danske Folk. Det er muligt, man kunde vel tænke sig, at et Samarbejde, omfattende et stort Flertal, kunde tilvejebringes, men Forudsætningen derfor er, at Partiet Venstre opgiver den Opfattelse af Militærvæsenet, ud fra hvilken det i Samarbejde med det konservative Folkeparti har løst militære Spørgsmaal i de senere Tider, og vender tilbage til den Opfattelse af dansk Militærvæsens Evner og Betydning, som Partiet havde i svundne Tider. Den højtærede Forsvarsminister kan bedre end jeg bedømme Mulighederne i saa Henseende, men givet er det, at dette er Vilkaaret for, at der kan blive Forstaaelse paa dette Omraade.

Willesen: Under den Debat, som Fremsættelsen af dette Lovforslag rejste ikke alene her i Tinget, men ogsaa ude over Landet, hvor det jo i ikke ringere Grad formaaede at sætte Lidenskaberne i Bevægelse, er jeg tilbøjelig til at tro, at det ikke er faa, der paa en vis Maade er bragt til at indtage en lignende Stilling som den, vi agter at indtage i denne Sag, idet de siger som saa: medens man tidligere, før Verdenskrigen og til Dels under Verdenskrigen, af forskellige Grunde var tilbøjelig til at holde paa det, man kalder et forsvarsvenligt Standpunkt eller rettere et Standpunkt, der gik ud paa, at man mente det nyttigt og nødvendigt for Danmark at opretholde et militært Forsvar, har Situationen nu ændret sig saa afgørende, og der er indtraadt saa dybt virkende Forandringer i Mulighederne og Nødvendigheden af et Forsvar for Danmark, at et fortsat Arbejde for at opretholde Militærvæsenet, enten det saa er paa Værnepligtens Grundlag eller ej, af det Omfang, vi hidtil har haft i Danmark, er ganske formaalsløst.

Det er blevet omtalt her under Debatten, at Forsvarsordningen af 1909 maatte siges at have været et ganske vist noget underordnet, men dog et Led i de Faktorer, der var med til at holde os udenfor Krigen, i alt Fald ved dens Begyndelse, og jeg er tilbøjelig til at mene, at til Trods for alle de tekniske Mangler, der kunde peges paa ved Forsvarsordningen af 1909, ogsaa